

Войціховський А.В., кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного та міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ

Особливості миротворчої діяльності НАТО: сучасний стан і перспективи розвитку

У сфері співробітництва з НАТО Україна сьогодні відноситься до найбільш активних партнерів альянсу. Однією із важливих і складних форм такого співробітництва є участь миротворчого персоналу Збройних Сил України в операціях під керівництвом НАТО.

Участь України в операціях по підтримці миру і стабільності під керівництвом Північноатлантичного альянсу необхідно розглядати через призму небайдужості нашої держави до проблем безпеки в різних регіонах світу, роль, яку Україна традиційно відіграє в миротворчих зусиллях міжнародного співтовариства і національні інтереси України. Вклад у справу по підтримці міжнародного миру і безпеки є одним із пріоритетних напрямків політичного курсу нашої держави з моменту набуття нею незалежності.

Участь України у миротворчій діяльності постійно є предметом дискусій у політичних і наукових колах. Що стосується участі нашої держави у миротворчій діяльності НАТО, то це питання інколи викликає активні суперечки не тільки у політичних і наукових колах, але й у громадськості. В першу чергу, це свідчить про наявність певного інформаційного вакууму, що створився в Україні навколо нової ролі альянсу у формуванні євроатлантичної безпеки. Саме це і визначає актуальність обраної теми для наукового дослідження. Дана наукова стаття дозволить розкрити сутність миротворчої діяльності НАТО, взаємодію альянсу у цій галузі з іншими міжнародними організаціями, такими як ООН, ЄС, ОБСЄ, ОДКБ (Організацією Договору про колективну безпеку).

Лідруючі позиції в дослідженні миротворчої діяльності НАТО займають, як правило, зарубіжні автори. В Україні ці питання висвітлюються фрагментарно в загальних роботах з міжнародного права, в учбових курсах та посібниках. Особливої уваги заслуговує монографія по дослідженню кооперації України з НАТО у здійсненні миротворчої діяльності, яка стала результатом спільної роботи українського Національного інституту стратегічних досліджень при секретаріату Президента України і британського Королівського інституту міжнародних відносин. Серед російських науковців, які дослідили деякі питання діяльності НАТО по підтримці міжнародного миру і безпеки слід відмітити А.А. Бартоша, Ю.Г. Романченко, В. Штоль, К. Степанову, В.Ф. Заємського та ін.

Зважаючи на доцільність даного наукового дослідження, ми зупинимося на розкритті питань сутності діяльності НАТО у підтримці міжнародного миру і безпеки і її особливості, організаційно-правових форм співробітництва НАТО з іншими міжнародними організаціями у миротворчій діяльності і вкажемо на перспективи розвитку даного напрямку діяльності альянсу.

На тлі міжнародної політичної «відлиги» рубежу 1980-х – 1990-х років НАТО що виконувала впродовж післявоєнного періоду швидше стримуючу, чим військово-наступальну функцію, опинилася перед необхідністю як зовнішньої адаптації до нових міжнародних умов, так і тісно пов'язаної з нею внутрішньої структурної перебудови. Із закінченням «холодної війни» найважливішим чинником перегляду стратегічних пріоритетів НАТО стала зміна характеру основних загроз міжнародній безпеці. Не дивлячись на те, що глобальне протистояння наддержав відійшло в минуле, ступінь конфліктності і політико-військової нестабільності в Європі і світі не стільки зменшилася, скільки придбала якісно новий зміст. На перший план вийшли проблеми регулювання численних регіональних конфліктів, які не тільки перетворилися на один з ключових напрямків світової політики, але і набули різко воєнізованого характеру – все більш очевидним стає перевага так званого силового примирення над традиційною миротворчістю. Проте характер цих змін вимальовувався не відразу.

Перший і найбільш інтенсивний озброєний регіональний конфлікт – події в Персидській затоці 1990–1991 рр. – безпосередньо не торкнувся європейської безпеки. Проте цей конфлікт вже свідчив про посилення ролі Північноатлантичного альянсу як основної військово-політичної організації країн Заходу. Пряма участь НАТО в операції 1991 р. була ще невелика і обмежилася проведенням двох оборонних операцій: організацією системи оборони і раннього попередження для південної частини Туреччини (операція «Даун Сет»), спостереженням за пересуванням морського транспорту по Середземному морю (операція «Меднет») і військово-політичними консультаціями з командуванням багатонаціональних сил. Важливе те, що сама операція антиіракської коаліції фактично стала можливою завдяки налагодженому механізму взаємодії, що склалася в рамках інтегрованої військової структури НАТО.

Ряд серйозних провалів 1993–1994 рр. в урегулюванні локально-регіональних конфліктів не тільки в країнах «третього світу» (крах багатонаціональної операції в Сомалі, кровопролитних міжплемінних зіткнень в Бурундії і Заїрі, зростання внутрішньої нестабільності на Гаїті, загострення ситуації в Афганістані і Анголі), але і в центрі Європи (на території колишньої Югославії), свідчили про те, що традиційна миротворчість, що домінувала в ООН, спрацьовує не повною мірою. У цих умовах основне навантаження по реагуванню на нові виклики міжнародної безпеки взяла на себе США. Проте одноосібний тягар відповідальності за підтримку глобальної безпеки виявився непосильним для США, що примусило зміцнювати союзницькі відносини з європейськими партнерами по НАТО. Військово-політичні структури НАТО підключилися до пошуку адекватної відповіді на нові виклики європейської безпеки в рамках розробки і реалізації антикризової стратегії альянсу.

Антикризова стратегія НАТО стала одним з основних напрямків внутрішньої трансформації альянсу і розроблялася в тісному взаємозв'язку із стратегією його розширення. Останнім часом регіональні конфлікти наблизилися до кордонів НАТО, але жоден з них не був серйозною загрозою національній безпеці будь-якій державі - члена організації. Потрібно було лише вирішити формальну проблему участі об'єднаних збройних сил НАТО у військових операціях, які не були пов'язані із забезпеченням оборони держав – членів альянсу і проходили б за межами його територіальної зони відповідальності. Таким чином, перегляду підлягали як стратегічні функції альянсу, так і його географічна орієнтація.

Першим кроком до вирішення задачі перетворення НАТО з оборонного союзу в організацію, націлену на забезпечення колективної безпеки її членів, була схвалена в листопаді 1991 р. Стратегічна концепція альянсу. Її відрізняв оптимізм з приводу збільшення можливостей успішного вирішення криз на ранніх стадіях і потенціалу для розвитку європейського діалогу і співпраці в цій області, а також визнання провідної ролі ОБСЄ у врегулюванні конфліктів в Європі (при можливій участі ЄС і ООН). Проте, вже в цьому документі була висловлена заклопотаність про непередбачуваність нових загроз європейській безпеці і припущення про те, що для вирішення подібних проблем можливо потрібна військова міць альянсу.

Проте реальні події набагато випередили хід стратегічної думки НАТО: розвивалася практика все більш активної участі альянсу в операціях по підтримці миру і силовій миротворчості. Саме безпосередній досвід практичної участі в регулюванні криз і конфліктів в Європі впродовж 1990 - х років послужили основою для формування сучасної антикризової стратегії НАТО.

Ще в червні 1992 р. на сесії Північноатлантичної ради в м. Осло, разом з підтриманням зміцнення миротворчого потенціалу ООН, було заявлено про готовність надати ресурси і експертні можливості блоку для проведення миротворчих операцій під егідою ОБСЄ. Рішенням саміту ОБСЄ в Хельсінкі (липень 1992 р.) допускалася можливість залучення до таких операцій збройних сил альянсу. Отримавши юридичні підстави для виходу за межі зони своєї відповідальності НАТО негайно приступило до практичної участі в миротворчій операції ООН в Югославії (військово-морські сили альянсу були направлені в Адріатичне море для спостереження за виконанням ембарго, встановленого резолюцією Ради Безпеки ООН). Сесія Північноатлантичної ради в грудні 1992 р. визнала, що локально-регіональні конфлікти є головною загрозою європейській безпеці, а їх врегулювання - однією із найважливіших завдань альянсу.

У міру того, як все більш очевидною ставала нездатність миротворчих сил ООН в Боснії і Хорватії виконувати покладені на них завдання, сили і ресурси НАТО стали все більш широко залучатися до підтримки сил ООН на території Югославії. З середини 1993 р. сили НАТО вже не тільки блокували Югославію з моря, але і здійснювали контроль за дотриманням зони, закритої для польотів авіації конфліктуючих сторін, забезпечували оперативний штаб сил ООН персоналом і устаткуванням, займалися кризовим плануванням, захистом миротворчого персоналу ООН, спостереженням за пересуваннями конфліктуючих сторін і створенням зони безпеки (тобто фактично виконували основний об'єм завдань по здійсненню мандата ООН ще до висновку Дейтонських мирних угод по Боснії). У квітні 1994 р., в рамках першої в історії альянсу наступальної операції, сили НАТО нанесли ракетно-бомбові удари по позиціях боснійських сербів (за наявності досить розпливчатого мандата Ради Безпеки ООН, "вільно інтерпретованого" альянсом). До літа 1995 р. в Боснії склалася ситуація, що дозволяє говорити про повне домінування НАТО в зоні конфлікту. У червні цього року в Боснії були розміщені сили швидкого реагування

НАТО з метою захисту миротворчого персоналу ООН - вперше без попереднього схвалення Ради Безпеки. Проте цього було недостатньо для вирівнювання балансу сил між конфліктуючими сторонами, і НАТО приступила до нанесення масованих ракетно-бомбових ударів по позиціях боснійських сербів (серпень - вересень 1995 р.), заручившись, при формальній відсутності резолюції Ради Безпеки ООН, негласним схваленням з боку командувача силами ООН. Саме ця операція НАТО, узгоджена з наземним мусульмано-хорватским наступом, заклала основу для висновку Дейтонських мирних домовленостей по Боснії (жовтень - листопад 1995 р.) і офіційної передачі всієї повноти командування від ООН до НАТО.

На фоні практичної участі Північноатлантичного альянсу в регулюванні конфліктів на території колишньої Югославії на початку 1990 - х років робилися спроби сформулювати специфічну миротворчу доктрину альянсу. Показово, що жоден з чорнових проєктів доктрини по підтримці миру до цих пір не дістав схвалення Північноатлантичної ради, тобто не став офіційним документом альянсу.

Дійсно, проблема реагування на нові виклики міжнародної безпеки, пов'язані з конфліктами 1990 - х років, виходить далеко за рамки миротворчої діяльності. Після закінчення "холодної війни" перед національними збройними силами держав-членів НАТО, а також інших могутніх військових держав з особливою гостротою встала проблема переорієнтації громіздких військових структур на виконання більш вузьких антикризових завдань, що вимагали порівняно більшої гнучкості, мобільності і активнішого використання засобів невійськового (наприклад, поліцейського або адміністративного) характеру. Суть проблеми полягає в тому, що сучасні збройні сили в цілому не підготовлені до ведення субконвенціональних військових дій в рамках операцій по підтримці миру або силовій миротворчості в зонах локальних і регіональних конфліктів. Для НАТО ця суперечність вилилася в проблему поєднання функцій забезпечення "колективної оборони" (ст. 5 Північноатлантичного договору) з підготовкою до "антикризових операцій" поза зоною відповідальності альянсу [1].

Теоретично існує два шляхи вирішення цієї фундаментальної проблеми.

Перший варіант, відображає нинішнє положення справ і полягає в наданні силам, що беруть участь в миротворчих операціях, основ спеціальної підготовки при збереженні завдань стратегічного розгортання і забезпечення.

Радикальніший варіант вирішення проблеми на структурному рівні передбачав би, при збереженні необхідного потенціалу звичайних збройних сил, створення в їх структурі або поза нею формувань, призначених для ведення операцій невійськового типу, включаючи підтримку миру і силову миротворчість.

Держави-члени НАТО зробили вибір на користь першого варіанту. В умовах істотного скорочення витрат на оборону утримувати досить громіздкі, але поступово такі, що скорочуються звичайні збройні сили, використовуючи їх, в міру необхідності, в нетрадиційних операціях по силовій миротворчості, все ж таки значно дешевше, ніж робити їх радикальну перебудову [2].

Практичне вирішення пов'язаних з цим проблем в рамках Північноатлантичного альянсу повинна була забезпечити концепція "багатонаціональних оперативних сил", запропонована на розгляд Ради міністрів НАТО в жовтні 1993 р. і схвалена на Брюссельській зустрічі глав держав і урядів альянсу в січні 1994 р. [3]. Основна ідея полягала в тому, щоб, не змінюючи пріоритетної орієнтації НАТО на забезпечення "колективної оборони", зробити інтегровану військову структуру альянсу досить гнучкою для виконання і інших місій - перш за все в рамках "кризового реагування". Концепція припускала утворення мобільних багатofункціональних силових підрозділів (оперативних сил), що передбачають спільну участь національних збройних сил держав- членів НАТО. Такі багатонаціональні оперативні сили чисельністю 20 тис. чоловік здатні проводити операції через п'ять діб після отримання наказу і діяти автономно протягом 30 і більше діб [4].

Основою функціонування багатонаціональних оперативних сил в рамках НАТО стала нова система командування, побудована на принципі "виділення, але не відділення". Цей принцип передбачає виділення з складу регіональних командувань НАТО частини персоналу, який при необхідності використовується в організації оперативного штабу для проведення будь-якої конкретної операції. Це повинно забезпечити максимальне використання ресурсів регіональних командувань НАТО і, відповідно, значну економію

засобів і часу. Передбачається розповсюдження принципу "виділення, але не відділення" на всю сферу комплектування миротворчих контингентів НАТО, зокрема у взаємодії з державами-учасниками програми "Партнерство заради миру".

Завдання створення багатонаціональних оперативних сил носить комплексний, багатофункціональний характер і зачіпає саму суть трансатлантичних зв'язків в нових міжнародних умовах. У ширшому плані концепція була націлена на те, щоб, не змінюючи Північноатлантичного Договору 1949 р. вирішити проблему використання збройних сил альянсу в місіях, що виходять за рамки оборонних операцій і, здійснюються за межами території держав-членів НАТО, спільно або за участю держав не членів НАТО.

Заходи по відпрацюванню "кризового реагування" стали невід'ємною частиною інших ініціатив в рамках трансформації альянсу, зокрема, програми "Партнерство заради миру". Основна ідея Програми полягає в тому, щоб пом'якшити гостроту суперечностей розширенням НАТО на схід, а також забезпечити ефективну підготовку і реформування збройних сил країн-кандидатів в члени НАТО з метою досягнення їх взаємодоповнюваності з силами альянсу. Програма "Партнерство заради миру" також передбачає залучення країн Центральної і Східної Європи і СНД до участі в спільних операціях по підтримці миру, для чого при Раді північноатлантичної співпраці була створена спеціальна Робоча Група по співпраці в області миротворчої діяльності. Передбачається, що операції НАТО спільно з партнерами "здійснюватимуться тільки за наявності відповідного мандата ООН або ОБСЄ" і мати за мету лише підтримка миру, але ніяк не силову миротворчість [5]. Таким чином, було обумовлено, що операції по насильницькому примушенню до миру залишаються прерогативою НАТО і не припускають яких-небудь консультацій з державами, що не є членами альянсу.

Практичний досвід співпраці з партнерами НАТО по лінії програми "Партнерство заради миру" служить ще одним доказом на користь нового підходу до проблеми використання ресурсів НАТО, на вирішення якої якраз і була націлена Програма. Таким чином, концепція багатонаціональних оперативних сил сприяла розвитку багатобічної співпраці в рамках програми "Партнерство заради миру", і навпаки. Спільні миротворчі маневри програми "Партнерство заради миру" 1994 - 1996 рр. на території Польщі, Нідерландів і США чимало сприяли інтеграції і стандартизації військових структур НАТО і

низки країн - кандидатів в члени НАТО в рамках підготовки до операцій по підтримці миру за типом багатонаціональних оперативних сил. Ідеальним полігоном для відпрацювання спільних операцій в рамках "кризового реагування" стала Боснія (в ході операції НАТО 20 країн, що не були членами НАТО, надали близько 30% всіх сил), а також участь партнерів НАТО в щорічних маневрах по "управлінню кризами".

Як відомо, найбільш ефективним методом "управління кризами" є їх успішне запобігання, важливість якого підкреслюється і новою Стратегічною концепцією НАТО [6]. Проте доктринальна і практична зацикленість альянсу на "кризовому реагуванні" не дозволяє приділити адекватну увагу цьому найважливішому напрямку миротворчої діяльності. Більш того, інколи втручання НАТО в етнополітичні суперечності, зокрема на ранній стадії, робить дестабілізуючий вплив і швидше служить засобом загострення конфліктів, чим сприяє їх врегулюванню (яскравий приклад тому - косовська криза 1998 – 1999 рр.).

Відповідно до розробки європейської складової, що ведеться в рамках НАТО, в області безпеки і оборони формується стратегічне партнерство між Північноатлантичним альянсом і Європейським Союзом. Серйозна увага приділяється координації перспективних планів військового планування в області розвитку військових потенціалів двох організацій.

Співпраця між НАТО і Європейським союзом у військовій сфері включаючи миротворчість будується на основі рішень, прийнятих міністрами закордонних справ країн НАТО в 1996 р. (Берлін плюс), на якій Північноатлантичний альянс вперше погодився надати сили і засоби для операцій під керівництвом ЄС. Відповідно до цих документів Європейський союз може використовувати органи планування НАТО і сам штаб, який здійснює оперативне управління військами в балканських операціях альянсу. Існують також плани дій в надзвичайних обставинах, що дозволяють НАТО у разі потреби надавати додаткові сили резерву з інших країн.

У зв'язку з цим, нагадаємо, що сили і засоби європейських держав-членів НАТО і ЄС є у багатьох випадках одними і тими ж підрозділами і частинами національних збройних сил, використання яких в різних обставинах передбачається за відповідними оперативними планами кожної з організацій і під різним командуванням.

Підхід до розмежування завдань між НАТО і ЄС ґрунтується на оцінці характеру кризи і вибору виду необхідного втручання залежно від обстановки. Північноатлантичний альянс залишає за собою проведення операцій, що вимагають формування могутнього військового контингенту. Європейський Союз розвиває потенціал в області миротворчості, гуманітарних операцій і допомоги при стихійних лихах і катастрофах, але не у сфері швидкого розгортання значних сил на великих відстанях для проведення бойових дій. На думку європейців, досвід миротворчості показує, що своєчасне розгортання в кризових ситуаціях міжнародних поліцейських сил або запобігання розвалу місцевих органів влади може нерідко запобігти залученню в подальшому значних військових сил.

Співпраці між НАТО і ЄС в миротворчій сфері вже давно перейшла в практичну фазу. Так, відповідно до рішень сесії Ради НАТО в Стамбулі в червні 2004 р. НАТО завершила свою миротворчу місію в Боснії і Герцеговині. На зміну силам альянсу в рамках операції «Алтея» Європейський Союз розвернув свій військовий контингент по підтримці миру чисельністю 7000 чоловік і прийняв на себе відповідальність за повсякденну підтримку безпеки в Боснії і Герцеговині. НАТО і ЄС спільно надають підтримку Африканському союзу у виконанні його місії в Дафурі.

Разом з тим є проблеми співвідношення діяльності НАТО в області запобігання конфліктам із загальновизнаними принципами ООН у сфері миротворчості. Це відноситься, наприклад, до питання про мандат на проведення миротворчої операції. Тут НАТО, як відомо, дотримується позиції, яка йде в розріз із Статутом ООН. У березні 1999 р. під приводом запобігання гуманітарній катастрофі в Косово альянс без санкції ООН почав бомбардування суверенної Югославії. Незмінність позиції НАТО недавно була підтверджена генеральним секретарем альянсу Яап де Хооп Схеффером, який заявив: «Для нашого альянсу головним є захист і продовження демократії. Якщо для підтримки демократії потрібне застосування військових засобів, то ми застосуємо їх» [4].

Заслуговує уваги ідея спільної миротворчості НАТО з Організацією Договору про колективну безпеку (ОДКБ). Її поглиблене опрацювання дозволило б виявити перспективні напрямки можливої взаємодії і почати практичну роботу по їх реалізації, що стало б значним внеском кожній з цих організацій в запобігання конфліктам і кризам на

євразійському просторі. З'явилося б більше можливостей у виробленні спільних позицій, відповідних нормам ООН.

Організація Договору про колективну безпеку - регіональна організація, наділена функціями, пов'язаними із зміцненням миру, міжнародній і регіональній безпеці і стабільності, захистом на колективній основі територіальної цілісності і суверенітету держав-членів. Пріоритет в досягненні цих цілей держави-члени віддають політичним засобам в повній відповідності із Статутом ООН і загально визнаними нормами міжнародного права.

Генеральна Асамблея ООН 2 грудня 2003 р. своїм рішенням прийняла резолюцію про надання ОДКБ статусу спостерігача в Генеральній Асамблеї ООН. Це означає, що ОДКБ перетворився на повноцінну міжнародну організацію і відповідно до розділу 8 Статуту ООН визнана як регіональне об'єднання по безпеці [7, с. 20 - 21]. Його міжнародно-правовий статус по суті порівнявся із статусом НАТО.

Вважається, що військові сили і засоби ОДКБ можуть залучатися не тільки для протистояння вилазкам терористів і у великих збройних конфліктах, загрожуючим державам-членам ОДКБ, але і для участі в миротворчій діяльності.

Для миротворчої діяльності планується створити Миротворчі сили ОДКБ - спеціально підготовлені військові контингенти, військовий, цивільний і міліційний (поліцейський) персонал, призначений для участі в миротворчих операціях. Юридичною основою на проведення миротворчої операції буде Мандат, що затверджується Радою глав держав-членів Організації і (або) Радою безпеки ООН.

Миротворчі операції планується проводити як на території держав-членів ОДКБ, так і поза нею по мандату ООН.

Пакет документів підготовлений на основі рішення найвищого органу ОДКБ - Ради колективної безпеки, яка в червні 2004 р. схвалила Концепцію формування і функціонування механізму миротворчої діяльності Організації і доручила робочим органам ОДКБ – Постійній раді при ОДКБ, Секретаріату і Об'єднаному штабу, підготувати пакет по нормативному і організаційному оформленню в рамках Організації механізму миротворчої діяльності.

В цілому, держави-члени ОДКБ вважають миротворчу діяльність невід'ємним інструментом забезпечення регіональної і міжнародної безпеки колективними зусиллями. З цією метою послідовно зміцнюється взаємодія ОДКБ по протидії сучасним погрозам з ООН, СНД, ОБСЄ і іншим міжнародними організаціями.

ОДКБ сама зацікавлена в розвитку відносин з Організацією Північноатлантичного договору. На червневій сесії Ради колективної безпеки в Астані в 2004 р. ухвалено рішення про доцільність налагодження практичного діалогу з НАТО, перш за все в цілях посилення потенціалу протидії загрозам і викликам безпеки.

На розгляді НАТО знаходяться конкретні пропозиції ОДКБ в області миротворчості. Проте НАТО на ці пропозиції не реагує. Причин для мовчання, як можна припустити, декілька. Головна причина - претензії НАТО на роль єдиної глобальної організації з ефективним миротворчим ресурсом.

В той же час необхідність ухвалювати принципові рішення співпраці між НАТО, ОДКБ і ЄС по протидії загрозам сучасності назріла. На користь таких кроків говорить ряд міркувань.

По-перше, необхідність зближення миротворчих зусиль в практичному плані витікає з очевидної близькості уявлень сторін про загрози і виклики безпеки, зафіксовані в Стратегічній концепції НАТО і документах ЄС і ОДКБ.

По-друге, політична вага і військовий потенціал найбільших організацій на євразійському просторі настільки велика, що навіть початок руху в цьому напрямі благотворно позначиться на військово-політичній обстановці, сприятиме зміцненню стабільності.

По-третє, починаючи з середини 90 - х років дипломатія кризового врегулювання вже не є прерогативою однієї міжнародної організації. Налагодження під егідою ООН взаємодії між декількома партнерськими організаціями сприяло б створенню цілого комплексу заходів тиску і стимулів для розв'язання кризи.

Співпраця у сфері миротворчості між НАТО, ЄС і ОДКБ дозволить помітно розширити діапазон засобів м'якої і жорсткої дії при врегулюванні кризових ситуацій в багатьох районах світу, сприятиме підвищенню ефективності цього виду діяльності.

В цілому, як нам представляється, при всіх труднощах реалізація ідеї спільної євразійської миротворчості НАТО, ЄС і ОДКБ на основі принципів ООН в цілому має перспективу.

У пошуках взаємоприйнятних шляхів налагодження відносин важливо по-новому поглянути на можливі форми такої співпраці, робити наполегливі спроби по наповненню його політичним і практичним змістом, приступити до спільного пошуку і нормативно-правовому закріпленню загальних підходів до антикризової діяльності, розробити політико-юридичні рамки спільних операцій. Завчасного вирішення вимагають питання оперативної сумісності, зокрема, забезпечення лінгвістичної сумісності миротворців [4].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Североатлантический договор от 4 апреля 1949 г. [электр. ресурс] / русскоязычный модуль Московской государственной Юридической Академии //электр. версия. Доступ к ресурсу: <http://www.nato.int/docu/other/ru/treaty.htm>.

2. Степанова К. Россия и антикризисная стратегия НАТО после окончания «холодной войны» [электр. ресурс] / К. Степанова, Московский центр Карнеги //электр. версия. Доступ к ресурсу: <http://www.carnegie.ru/ru/pubs/books/36268.htm#content>.

3. Declaration of Heads of State and Government Participating in the Meeting of the North Atlantic Council held at NATO HQs. 10 - 11 Jan. 1994 [текст]. // NATO Review. - 1994. - Febr. - Vol. 42. - № 1. - P. 30 - 33.

4. Бартош А.А. О потенциале миротворчества НАТО, ЕС и ОДКБ [электр. ресурс] / А.А. Бартош, Академия военных наук //электр. версия «Вестника Академии военных наук», № 3 (16), 2006. Доступ к ресурсу: http://www.isc.mslu.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=77&Itemid=27.

5. Report to Ministers by the NACC Ad Hoc Group on Cooperation in Peacekeeping. M-NACC 1(93)40. Meeting of the North Atlantic Cooperation Council [текст]. 11 Jun. 1993. - Athens, 1993. - P. 3.

6. The Alliance's Strategic Concept. Approved by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Washington D.C. on 23d and 24th April 1999. Press Release NAC-S(99)65 [текст]. - 1999. - 24 Apr. - Par. 48.

7. Колосов Ю.М. Действующее международное право. В 3-х томах [текст]. / Ю.М. Колосов и Э.С. Кривчикова, Московский независимый институт международного права. Том 1. - М.: Изд-во Московского независимого института международного права, 1996.

Анотація

В даній науковій статті розкривається сутність миротворчої діяльності НАТО, її особливості. Основна увага приділяється дослідженню стратегічних концепцій реформування Півноатлантичного альянсу з метою проведення операцій по підтримці миру і безпеки. Розкривається механізм співпраці НАТО у миротворчій діяльності з країнами-кандидатами в альянс у рамках програми "Партнерство заради миру", а також з Європейським Союзом і Організацією Договору про колективну безпеку.

Ключові слова: миротворча діяльність, операція по підтримці миру і безпеки, силова миротворчість, міжнародна безпека, миротворчий персонал, сили швидкого реагування, багатонаціональні оперативні сили, колективна оборона.

Аннотация

В данной научной статье раскрывается сущность миротворческой деятельности НАТО, ее особенности. Основное внимание уделяется исследованию стратегических концепций реформирования Североатлантического альянса с целью проведения операций по поддержке мира и безопасности. Раскрывается механизм сотрудничества НАТО в миротворческой деятельности со странами-кандидатами в альянс в рамках программы "Партнерство ради мира", а также с Европейским Союзом и Организацией Договора о коллективной безопасности.

Ключевые слова: миротворческая деятельность, операция по поддержке мира и безопасности, силовое миротворчество, международная безопасность, миротворческий персонал, силы быстрого реагирования, многонациональные оперативные силы, коллективная оборона.

Annotation

This scientific article revises the sense of NATO peacekeeping activity and its features. The emphasis is on the research of North atlantic alliance reformation strategic concept with the aim of performing peacekeeping and safety operations. The mechanism of NATO cooperation with countries-applicants in peacekeeping activity is described within the frames of the program "Partnership for the peace", and also European Union and Organization of collective safety agreement.

Keywords: peacekeeping activity, peace and safety support operation, peace-enforcement, international safety, peacekeeping personnel, rapid reaction force (RRF), multinational operative forces, collective defense.